สิทธิในการกำหนดใจด้วยตนเองและการขัดกันด้วยอาวุธ กับการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน เชื่อมโยงกับ ชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ และศาสนาของประชาชนในพื้นที่ ทำให้ปัญหามีความละเอียดอ่อน ซับซ้อน การแก้ไขเป็นไปด้วยความยากลำบาก ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ สร้างความสูญเสียแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นอย่างมาก

จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเดิมเป็นส่วนหนึ่งของรัฐปัตตานี ซึ่งเคยเป็นรัฐที่มีความเป็นมาของตนมาแต่อดีต สมัยอยุธยาเมื่อสยามเรืองอำนาจก็พยายามขยายอิทธิพลเหนือรัฐปัตตานี บางขณะปัตตานีก็ยอมอ่อนน้อม ยอมรับในอำนาจ บางขณะก็ต่อต้านแข็งเมือง จนกระทั่งในยุคสมัยของการล่าอาณานิคม รัฐปัตตานีจึงถูกผนวกรวมเป็นส่วนหนึ่งของสยามในที่สุดโดยสนธิสัญญาระหว่างสยามและอังกฤษ ปี ค.ศ. 1909[1] ต่อมาสยามมีการปรับโครงสร้างการปกครองรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ทำให้ผู้ปกครองรัฐปัตตานีเดิมสูญเสียอำนาจและเกิดความไม่พอใจ ประกอบกับนโยบายและการบริหารราชการที่ผิดพลาดของรัฐบาลในห้วงต่อมา เช่น นโยบายรัฐนิยมในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ซึ่งส่งผลกระทบต่ออัตลักษณ์ที่แตกต่างของประชาชนในในพื้นที่ ตลอดถึงความประพฤติมิชอบของข้าราชการบางส่วนที่เป็นมูลเหตุแห่งความขัดแย้ง ความไม่ไว้วางใจ ความไม่เป็นธรรม เป็นที่มาของความรู้สึกไม่พอใจ แปลกแยก และก่อตัวเป็นกลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อแบ่งแยกดินแดน และยกระดับความรุนแรงขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการสลายอาณานิคมตามแนวทางของสหประชาชาติ

เหตุการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรุนแรงมากน้อยสลับกันไปตามสภาวะแวดล้อมแต่ละขณะ จนกระทั่งการเกิดขึ้นของกระแสความรุนแรงครั้งหลังสุดที่ปะทุขึ้น เมื่อ 4 มกราคม ค.ศ.2004 และดำเนินมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งนอกเหนือจากการสร้างสถานการณ์รุนแรงให้เกิดขึ้น กลุ่มผู้ก่อเหตุยังได้ดำเนินการต่อสู้ทางการเมืองด้วยการให้กลุ่มแนวร่วม

และเครือข่ายต่าง ๆ เคลื่อนไหวเรียกร้อง กดดัน การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพยายามกล่าวหาและโจมตีการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เคลื่อนไหวสร้างการรับรู้ในหมู่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิในการกำหนดใจด้วยตนเอง (Right to Self-Determination – RSD) และการขัดกันด้วยอาวุธ (Armed Conflict) โดยอธิบายว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้สืบเนื่องจากความรู้สึกต่อต้านของประชาชนที่ถูกบังคับให้ใช้ชีวิตภายใต้ความโหดร้าย กดขี่ จากการปกครองแบบอาณานิคมของสยามมาเป็นเวลานาน

การต่อสู้จึงเป็นความพยายามของชาวมลายูปัตตานีที่ต้องการปลดปล่อยและป้องกันตนเองจากการเป็นอาณานิคมของสยาม ซึ่งสถานการณ์รุนแรงดังกล่าวมีองค์ประกอบของการขัดกันด้วยอาวุธตามกฎหมายระหว่างประเทศ และเรียกร้องให้ประชาคมระหว่างประเทศเข้ามาแทรกแซง ขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายการลงประชามติสำหรับการปกครองตนเองหรือการเป็นเอกราชในที่สุด ซึ่งประเด็นดังกล่าวหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐได้นำมาเป็นเงื่อนไขสำคัญในความพยายามแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และปฏิเสธมาโดยตลอดว่าสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นเหตุการณ์ความไม่สงบภายในที่ต้องใช้การบังคับใช้กฎหมายภายในประเทศไม่ใช่การขัดกันด้วยอาวุธ

จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงเป็นวัตถุประสงค์สำหรับงานวิจัยฉบับนี้เพื่อระบุว่า สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะตามเงื่อนไขของหลักการสิทธิกำหนดใจด้วยตนเองหรือหลักการขัดกันด้วยอาวุธ อันจะนำไปสู่การแทรกแซงขององค์การระหว่างประเทศเพื่อให้เกิดการปกครองด้วยตนเองหรือการได้รับเอกราชหรือไม่ อย่างไร

ความเป็นมาและเงื่อนไขของสิทธิในการกำหนดใจด้วยตนเอง

สิทธิในการกำหนดใจด้วยตนเองมีที่มาจากแนวคิดของ John Locke (1632 – 1704) และ Jean Jacques Rousseau (1712 – 1778) ซึ่งมีใจความสำคัญว่า รัฐเป็นสังคมทางการเมืองที่เกิดขึ้นโดยมนุษย์แต่ละคนมาอยู่ร่วมกันภายใต้กฎเกณฑ์ที่ยอมรับร่วมกัน เพื่อผลประโยชน์และความปลอดภัยของมนุษย์เหล่านั้น และมนุษย์ก็สามารถที่จะยกเลิกความ

ยินยอมหรือล้มล้างรัฐบาลได้ ถ้าหากรัฐบาลนั้นปกครองแบบเผด็จการ จำกัดสิทธิเสรีภาพของพวกเขา แนวคิดดังกล่าวนำไปสู่การปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนแปลงล้มล้างรัฐบาลครั้งสำคัญสองครั้งในประวัติศาสตร์คือ การปฏิวัติอเมริกา และการปฏิวัติฝรั่งเศส ซึ่งเป็นการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงล้มล้างผู้ปกครองที่ขัดต่อเจตนารมย์และความผาสุกของประชาชน อันกล่าวได้ว่าแนวคิดของสิทธิการกำหนดใจด้วยตนเองในห้วงเริ่มต้น มีจุดมุ่งหมายที่จะล้มล้างรัฐบาลที่กดขี่ข่มเหงประชาชนเป็นสำคัญ[2]

อย่างไรก็ตามแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิในการกำหนดใจด้วยตนเองกลายเป็นที่ยอมรับในฐานะหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่มีความสำคัญและได้รับการศึกษาอย่างแพร่หลาย เมื่อมีการบัญญัติไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ จากการผลักดันของประชาคมระหว่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศที่ตกเป็นอาณานิคมมาก่อน โดยกล่าวไว้ในมาตรา 1 และ 55 ของกฎบัตรสหประชาชาติ เพื่อเป็นการรับรองสิทธิมาตรฐานขั้นต่ำสุดและเพิ่มพูนศักดิ์ศรีการดำรงชีวิตของมนุษย์ อย่างไรก็ตามตัวกฎบัตรเองนั้นไม่ได้กล่าวถึงเนื้อหาสาระของสิทธิในการกำหนดใจด้วยตนเองเอาไว้มากนัก[3] โดยรายละเอียดและสาระการกำหนดใจตนเองจะปรากฏอยู่ในมติต่าง ๆ ที่ออกมาภายหลังโดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติเพื่อตีความและอธิบายสิทธิการกำหนดใจด้วยตนเองให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

มติฉบับสำคัญของสมัชชาใหญ่ที่ได้กล่าวถึงรายละเอียดและเนื้อหาของสิทธิในการกำหนดใจด้วยตนเองเอาไว้เป็นครั้งแรกคือ มติที่ 1514(XV) ลงวันที่ 14 ธันวาคม ค.ศ. 1960 เรื่องการให้เอกราชแก่ดินแดนอาณานิคม[4] ซึ่งมตินี้ส่งผลให้มีการออกมติต่อมาได้แก่ มติที่ 2625 (XXV) ลงวันที่ 24 ตุลาคม ค.ศ.1970 เรื่องปฏิญญาว่าด้วยหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ฉันท์มิตรและความร่วมมือระหว่างรัฐ[5] อันเป็นการปฏิเสธการยึดครองดินแดนอาณานิคมซึ่งก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมและกดขี่ข่มเหงมนุษย์ด้วยกันเอง ผลของมติดังกล่าวทำให้มีการปลดปล่อยและผลักดันให้อาณานิคมต่างๆ ได้รับสิทธิในการปกครองตนเอง และทำให้การแสวงหาอาณานิคมเป็นสิ่งที่ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมระหว่างประเทศ

นอกจากนี้สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้มีมติที่ 2200 ลงวันที่ 16 ธันวาคม ค.ศ.1966 ยอมรับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมือง[6] และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม[7] โดยกติการะหว่างประเทศทั้งสองได้บัญญัติไว้ในมาตรา 1 ร่วม มีข้อความเดียวกันระบุให้ปวงชนมีสิทธิในการกำหนดใจตนเอง และโดยสิทธินั้นพวกเขามีเสรีภาพในการกำหนดสถานะทางการเมือง และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตนโดยเสรี ใจความสำคัญในกติการะหว่างประเทศดังกล่าวก่อให้เกิดแนวคิดใหม่เกี่ยวกับสิทธิในการกำหนดใจตนเอง ให้มีการตีความในขอบเขตนอกเหนืออาณานิคม ครอบคลุมสถานการณ์ความขัดแย้งในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ความขัดแย้งในทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ หรือความแตกต่างในทางอัตลักษณ์ ระหว่างรัฐและชนกลุ่มน้อย และความขัดแย้งทางการเมือง

จากความเป็นมาของสิทธิในการกำหนดใจด้วยตนเองตามที่ได้กล่าวแล้ว จึงอาจกล่าวได้ว่าสิทธิในการกำหนดใจด้วยตนเองเป็นหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่มีลักษณะพิเศษคือมีเนื้อหาพัฒนาไปตามมติของสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ ถูกนำมาประยุกต์ใช้ใน 2 ลักษณะ ได้แก่การประยุกต์ใช้ภายใต้เงื่อนไขอาณานิคม และภายใต้เงื่อนไขที่ไม่ใช่อาณานิคม

หลักการสิทธิกำหนดใจตนเองภายใต้เงื่อนไขอาณานิคม ถือเป็นแนวคิดพื้นฐานของสิทธิกำหนดใจด้วยตนเองเพื่อการให้เอกราชแก่ดินแดนอาณานิคมต่าง ๆ หรือการให้ปวงชนในดินแดนอาณานิคมมีสิทธิในการปกครองตนเอง โดยสหประชาชาติได้มีข้อกำหนดในมาตรา 73(e) ของกฎบัตรสหประชาชาติ ให้รัฐผู้ปกครองจะต้องรายงานข้อมูลและความคืบหน้าของพัฒนาการต่าง ๆ ตามที่กำหนด เพื่อพิจารณาว่าดินแดนแห่งใดมีพัฒนาการถึงขั้นมีสิทธิในการปกครองตนเองหรือไม่ โดยสหประชาชาติได้มีมติที่ 1541(XV) วางหลักพิจารณาสภาวะการเป็นดินแดนในอาณานิคมไว้ในหลักการข้อที่ 4 ให้หมายถึงดินแดนซึ่งมีสภาพทางภูมิศาสตร์แยกต่างหาก และมีความแตกต่างในทางชาติพันธุ์ และ/หรือ ในทางวัฒนธรรมจากประเทศที่บริหารดินแดนนั้น ๆ และระบุองค์ประกอบที่จะต้องนำมาพิจารณาร่วมไว้ในหลักการที่ 5 ได้แก่ สภาพในทางการบริหาร การเมือง กฎหมาย เศรษฐกิจ และประวัติศาสตร์ หากองค์ประกอบเหล่านี้กระทบถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐผู้ปกครองกับดินแดนที่อยู่ใต้ปกครอง ในลักษณะทำให้ดินแดนที่อยู่ใต้ปกครองนั้น ๆ อยู่ใน

ตำแหน่งหรือสถานะที่ด้อยกว่าแล้ว ในกรณีเช่นนี้รัฐที่ปกครองดังกล่าวมีพันธะที่จะส่งข้อมูลตามมาตรา 73 ให้แก่สหประชาชาติ[8]

นอกเหนือจากการพิจารณาให้สิทธิในการกำหนดใจตนเองแก่ดินแดนอาณานิคมตามแนวคิดพื้นฐานแล้ว หลักสิทธิการกำหนดใจตนเองยังถูกขยายตีความให้ครอบคลุมไปถึงดินแดนที่ตกอยู่ในสภาพเสมือนอาณานิคม ทั้งนี้เนื่องจากในสภาพสังคมระหว่างประเทศในปัจจุบัน ดินแดนที่ถูกรัฐอื่นยึดครองอาจไม่เข้ากรอบความหมายของคำว่าอาณานิคมดังกล่าวเสมอไป โดยส่วนใหญ่คือดินแดนที่ถูกรัฐเพื่อนบ้านยึดครองเพื่อการขยายดินแดนหรือเพื่อเหตุอื่น ซึ่งทำให้สภาพทางภูมิศาสตร์ของดินแดนที่ถูกยึดและรัฐที่ปกครองนั้นไม่แตกต่างกัน หรือทำให้องค์ประกอบอย่างอื่น ๆ ไม่เข้าลักษณะที่จะเป็นดินแดนอาณานิคม ซึ่งดินแดนในลักษณะเช่นนี้จะเรียกว่าดินแดนที่ตกอยู่ในสภาพเสมือนอาณานิคม

สำหรับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าดินแดนใดตกอยู่ในสภาพเสมือนอาณานิคมหรือไม่ มีหลักการพิจารณาโดยอาศัยกฎบัตรสหประชาชาติมาตรา 2(4) ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ[9] ห้ามสมาชิกทั้งหมดของสหประชาชาติจากการข่มขู่หรือใช้กำลังในทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่อบูรณภาพแห่งดินแดน หรือเอกราชทางการเมืองของรัฐใด ๆ ซึ่งหลักการดังกล่าวพัฒนามาจากข้อตกลง เคลลอก–บริออง์ (Kellog – Briand Pact 1928) มีสาระในการจำกัดอำนาจรัฐในการทำสงครามได้เฉพาะเพื่อเป็นการป้องกันตนเองเท่านั้น ด้วยเหตุดังกล่าวจึงเป็นที่ยึดถือกันว่าการที่รัฐหนึ่งใช้กำลังยึดครองดินแดนหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นก่อนที่จะมีข้อตกลง เคลลอก–บริออง์ และไม่มีลักษณะเป็นการยึดครองดินแดนนั้นอย่างอาณานิคมแล้ว การยึดครองดินแดนนั้น ๆ จะสมบูรณ์ตามกฎหมายระหว่างประเทศ[10] เช่น การทำสงครามขยายดินแดนของประเทศต่าง ๆ ตามประวัติศาสตร์ซึ่งไม่มีความแตกต่างทางด้านภูมิศาสตร์ หรือวัฒนธรรมที่ชัดเจน ส่วนการใช้กำลังยึดครองดินแดนที่เกิดขึ้นหลังข้อตกลง เคลลอก-บริออง์ เป็นต้นมา จะถือว่าเข้าลักษณะเป็นการยึดครองต้องห้ามตามกฎหมายระหว่างประเทศ และเป็นองค์ประกอบหนึ่งของดินแดนที่ตกอยู่ในสภาพเสมือนอาณานิคม เช่น การเข้ายึดครองติมอร์ตะวันออกของอินโดนีเซีย

แนวทางการปฏิบัติของรัฐเกี่ยวกับสิทธิในการกำหนดใจด้วยตนเองในเรื่องการปลดปล่อยอาณานิคมแสดงให้เห็นว่า รัฐต่าง ๆ ถือว่าการแสวงหาและยึดอาณานิคมเป็นเรื่องผิดกฎหมาย และเชื่อว่ารัฐมีพันธกรณีตามกฎหมายว่าการแสวงหาอาณานิคมเป็นสิ่งที่กระทำไม่ได้ ดังนั้นสิทธิในการกำหนดใจด้วยตนเองในเรื่องอาณานิคม จึงได้รับการยอมรับว่ามีสถานะทางกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ และถือเป็นกฎหมายที่มีลักษณะเด็ดขาด (Jus cogens) ที่มีลักษณะเป็นการผูกพันโดยทั่วไป (Erga omnes)

หลักการสิทธิกำหนดใจตนเองที่ไม่ใช่เงื่อนไขอาณานิคม เมื่อสถานการณ์ของการล่าอาณานิคมคลี่คลายลงไป ความขัดแย้งในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ความขัดแย้งในทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ อัตลักษณ์ ตลอดถึงความขัดแย้งทางการเมือง ได้ปรากฏเด่นชัดขึ้น ส่งผลให้เกิดการพัฒนาหลักสิทธิกำหนดใจตนเองครอบคลุมนอกเหนือเงื่อนไขอาณานิคมเพื่อทำหน้าที่เพิ่มพูนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้กับกลุ่มชนต่าง ๆ เช่น ชนกลุ่มน้อย ชนพื้นเมือง กลุ่มคนชายขอบ เป็นต้น อย่างไรก็ตามหลักสิทธิกำหนดใจตนเองที่ไม่ใช่เงื่อนไขอาณานิคมไม่มีความชัดเจนเหมือนในกรณีของการเป็นอาณานิคม เพราะเกิดจากการตีความสิทธิกำหนดใจด้วยตนเองที่มีลักษณะทั่วไปตามกติกาสากลระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง และกติกาสากลระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งบัญญัติไว้ด้วยถ้อยคำที่สั้นและกระชับ อันก่อให้เกิดการตีความเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงในหลายรูปแบบ ยึดโยงอยู่ตามลักษณะเฉพาะของแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สิทธิกำหนดใจด้วยตนเองที่ใช่เงื่อนไขอาณานิคมแบ่งออกเป็น 3 ประเภท[11] ได้แก่ สิทธิกำหนดใจตนเองภายใน สิทธิกำหนดใจตนเองภายนอก และสิทธิกำหนดใจตนเองแบบผสมผสาน

สิทธิกำหนดใจตนเองภายใน (Internal Self-Determination) เป็นสิทธิของปวงชนที่สามารถตัดสินใจสถานะทางการเมือง การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตนอย่างอิสระภายใต้กฎเกณฑ์ทางการเมืองและกฎหมายแห่งรัฐ โดยปราศจากการแทรกแซงจากภายนอกทั้งจากรัฐบาลอื่นหรือองค์กรอื่น รวมถึงการมีรัฐบาลเป็นของตนเองภายใต้รัฐบาลกลาง จึงอาจเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่าการปกครองตนเองอย่างอิสระภายใน เช่น ฮ่องกง ไอร์แลนด์เหนือ แคว้นบาส์กและคาตาโลเนียของสเปน เป็นต้น

สิทธิกำหนดใจตนเองภายนอก (External Self-Determination) เป็นการใช้สิทธิกำหนดใจตนเองในฐานะเป็นหนทางแห่งการเยียวยา อันเกิดจากรัฐเดิมไม่ยอมรับความหลากหลายของชนกลุ่มน้อยและไม่ยอมรับการกำหนดใจตนเองภายใน ไม่สามารถปกป้องสิทธิของคนบางกลุ่มในรัฐ จนนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง การใช้สิทธิกำหนดใจตนเองภายนอกจึงเกิดขึ้นในฐานะเป็นทางออกที่ดีที่สุดสำหรับความขัดแย้งนำมาซึ่งการแบ่งแยกดินแดน ก่อให้เกิดรัฐใหม่ กระบวนการนี้จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การเป็นเอกราชภายนอก (External Independence)

สิทธิกำหนดใจตนเองแบบผสมผสาน (Hybrid Self-Determination) เป็นสิทธิที่ได้รับการศึกษาขึ้นมาเพื่อเติมเต็มช่องว่างของสิทธิกำหนดใจตนเองภายในและสิทธิกำหนดใจตนเองภายนอกในความขัดแย้งที่ปวงชนนั้นเห็นว่าพวกเขามีสิทธิที่จะต้องได้รับการใส่ใจและมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจสาธารณะและสถาบันสาธารณะทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ดำเนินการผ่านกระบวนการเลือกตั้งโดยเชื่อมโยงกับแนวความคิดการเป็นส่วนร่วม(inclusion) และความเท่าเทียม(equality) จากการกระจายอำนาจรัฐผ่านเครื่องมือต่าง ๆ ให้กลุ่มต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ (effective participation)

สิทธิกำหนดใจตนเองที่ไม่ใช่เงื่อนไขของอาณานิคม เป็นสิทธิในทางกฎหมายและหลักการสำคัญที่นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงภูมิรัฐศาสตร์ มุ่งคุ้มครองสิทธิของกลุ่มคน และปลดปล่อยผู้คนออกจากการกดขี่และครอบงำโดยรัฐบาล ทั้งนี้การบังคับใช้สิทธิกำหนดใจตนเองที่ไม่ใช่เงื่อนไขอาณานิคมแม้จะไม่มีแนวทางบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่มีหลักที่จะต้องคำนึงถึง 3 ประการที่เชื่อมโยงกัน[12] ได้แก่ หลักอัตลักษณ์ หลักประชาธิปไตย และหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งมีใจความว่า หากในพื้นที่ที่คนส่วนมากสนับสนุนการแบ่งแยกดินแดน รัฐมีการกดขี่ ไม่ยอมรับสิทธิ และปฏิเสธข้อเรียกร้องอย่างมีเหตุผลของชนกลุ่มน้อยที่มีความแตกต่างทางอัตลักษณ์ การกำหนดใจตนเองจึงสามารถทำได้ผ่านกระบวนการประชาธิปไตย ในฐานะเป็นทางออกเพื่อการเยียวยาจากความอยุติธรรม การกดขี่และจัดการความขัดแย้งภายในรัฐ โดยจะต้องรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนได้เสียด้วย

ตัวอย่างการใช้สิทธิกำหนดใจตนเองที่ไม่ใช่เงื่อนไขอาณานิคมที่ถูกนำขึ้นพิจารณาในศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ได้แก่ การให้ความเห็นชอบแก่ชาวปาเลสไตน์ในการใช้สิทธิกำหนดใจตนเอง ด้วยเห็นว่าเป็นกระบวนการซึ่งอาจจะนำมาซึ่งการยุติความขัดแย้ง และในกรณีของโคโซโวซึ่งประกาศเอกราชแบ่งแยกดินแดนทำให้เกิดรัฐใหม่ โดยศาลระหว่างประเทศให้ข้อพิจารณาว่าชาวโคโซโวสามารถกระทำได้ ไม่ถือเป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ ในฐานะเป็นการใช้สิทธิในการแบ่งแยกดินแดนเพื่อการเยียวยา จากการถูกกดขี่ ครอบงำและทำลาย (The right to remedial secession)

กรณีศึกษาประเทศ : ติมอร์ตะวันออกกับสิทธิกำหนดใจตนเองสู่เอกราช

เส้นทางสู่เอกราชของติมอร์ตะวันออกจากการบังคับใช้สิทธิกำหนดใจตนเองดูเหมือนจะเป็นต้นแบบแห่งความหวังของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มักจะได้รับการกล่าวถึงอยู่เสมอ การศึกษากรณีการบังคับใช้สิทธิกำหนดใจตนเองในกรณีดังกล่าวจึงมีความสำคัญที่จะทำให้เข้าใจบริบทที่เกิดขึ้นและนำมาเปรียบเทียบกับความเป็นไปได้ในสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้

เกาะติมอร์ตกเป็นดินแดนในอาณานิคมของยุโรปมานับตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 17 – 18 โดยโปรตุเกสครอบครองติมอร์ตะวันออก ขณะที่เนเธอร์แลนด์ครอบครองติมอร์ตะวันตกและอินโดนีเซีย หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นยุคสลายอาณานิคมโดยมติสหประชาชาติอินโดนีเซียได้รับเอกราชจากเนเธอร์แลนด์ ทำให้ติมอร์ตะวันตกกลายเป็นส่วนหนึ่งของอินโดนีเซียด้วย สำหรับโปรตุเกสในขณะแรกปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามมติของสหประชาชาติในการดำเนินการเพื่อให้เอกราชแก่ติมอร์ตะวันออกตามหลักสิทธิกำหนดใจตนเอง จนเป็นเหตุหนึ่งให้สหประชาชาติออกมติที่ 1541 (XV) เพื่อบังคับให้รัฐที่ครอบครองดินแดนภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดมีหน้าที่ดำเนินการตามมติดังกล่าว อันเป็นเหตุให้โปรตุเกสอยู่ในภาวะจำยอมที่จะต้องให้อาณานิคมของตนสามารถใช้สิทธิกำหนดใจตนเองได้ อย่างไรก็ตามหลังจากนั้นโปรตุเกสไม่มีการบริหารจัดการที่เหมาะสมเพื่อให้การกำหนดใจตนเองของติมอร์ตะวันออกเป็นไปโดยราบรื่น ก่อให้เกิดความขัดแย้งโดยกลุ่มต่าง ๆ ที่มีจุดหมายการกำหนดใจตนเองแตกต่างกัน อินโดนีเซียซึ่งในตอนแรกสนับสนุนการได้รับเอกราชของ

ติมอร์ตะวันออก[13] ภายหลังได้เข้าแทรกแซงและสนับสนุนกลุ่มที่ต้องการรวมประเทศกับอินโดนีเซีย โดยเมื่อวันที 7 ธันวาคม ค.ศ. 1975 ได้ส่งกำลังเข้ายึดติมอร์ตะวันออก และจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราว โดยอ้างว่าการกระทำดังกล่าวเป็นไปตามเจตนารมณ์ของชาวติมอร์ ซึ่งตัวแทนชาวติมอร์ 4 กลุ่มประกาศต้องการรวมกับอินโดนีเซีย เมื่อ พฤศจิกายน ค.ศ. 1975 อีกทั้งสอดคล้องกับข้อเรียกร้องของสภาส่วนภูมิภาคติมอร์(Regional Popular Assembly) เมื่อ พฤษภาคม 1976 ที่ส่งถึงประธานาธิบดีและรัฐสภาของอินโดนีเซีย การยึดครองจึงเป็นไปตามหลักการสิทธิกำหนดใจตนเองของชาวติมอร์ อีกทั้งติมอร์ตะวันออกมีประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และภูมิศาสตร์เชื่อมโยงเป็นส่วนหนึ่งของหมู่เกาะอินโดนีเซีย อย่างไรก็ตามสมัชชาสหประชาชาติปฏิเสธข้ออ้างดังกล่าวของอินโดนีเซียว่าไม่เป็นไปตามหลักการของมติ 1541(XV) ซึ่งระบุให้สถาบันทางการเมืองของประเทศที่จะกำหนดใจตนเองต้องมีความก้าวหน้าในระดับหนึ่ง ตลอดถึงประชาชนต้องมีความรู้ความสามารถ ที่จะตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลผ่านกระบวนการประชาธิปไตยซึ่งเป็นไปอย่างยุติธรรม และการรวมประเทศจะต้องเป็นไปโดยการแสดงเจตจำนงอย่างเสรีของประชาชน ซึ่งข้อกล่าวอ้างของอินโดนีเซียไม่สอดคล้องหรือเป็นไปตามเจตนารมย์ดังกล่าว นอกจากนี้สหประชาชาติยังระบุว่า ติมอร์ตะวันออกไม่มีพื้นฐานของเชื้อชาติ วัฒนธรรม หรือประวัติศาสตร์ ร่วมกับอินโดนีเซีย อีกทั้งการบุกรุกติมอร์ของอินโดนีเซียนอกจากเป็นการละเมิดสิทธิในการกำหนดใจตนเองของชาวติมอร์แล้วยังเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 1 และ มาตรา 2(4) ของกฎบัตรสหประชาชาติ ในการที่จะรักษาส่งเสริมสันติภาพ และงดเว้นการรุกรานต่อบูรณภาพแห่งดินแดนของรัฐ

ความขัดแย้งและการต่อสู้ในติมอร์ตะวันออกนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 ถึง 1989 ทำให้มีผู้เสียชีวิตระหว่าง 100,000 ถึง 200,000 คน การสูญเสียชีวิตจำนวนมากดังกล่าว และการกระทำการละเมิดมนุษยธรรมอย่างรุนแรง ทำให้นานาชาติและสหประชาชาติหันมาสนใจติมอร์เพิ่มมากยิ่งขึ้น และกดดันให้มีการลงประชามติเพื่อให้ชาวติมอร์ตะวันออกเลือกที่จะเป็นเอกราชหรือเป็นเขตปกครองตนเองภายใต้อินโดนีเซีย ท่ามกลางความไม่พอใจของอินโดนีเซีย ซึ่งผลการลงประชามติ เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม ค.ศ. 1999 ชาวติมอร์ตะวันออก 78.5 % เลือกที่จะเป็นเอกราช สร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มที่สนับสนุนอินโดนีเซียเป็นอย่างมาก ส่งผลให้เกิดเหตุรุนแรง วุ่นวาย และการก่อการร้าย จนมีผู้เสีย

ชีวิตกว่า 1,400 คน มีผู้อพยพหลบหนีไปติมอร์ตะวันตกกว่า 300,000 คน โครงสร้างพื้นฐาน อาคารบ้านเรือนถูกทำลายเสียหายจำนวนมาก เป็นเหตุให้สหประชาชาติโดยความยินยอมของอินโดนีเซียส่งกองกำลังสหประชาชาติ the International Force for East Timor (INTERFET) เข้ารักษาสันติภาพในติมอร์ตะวันออกและยุติความรุนแรงเมื่อ วันที่ 20 กันยายน ค.ศ.1999 และจัดตั้งหน่วยงานสหประชาชาติเพื่อการบริหารและถ่ายโอนอำนาจการปกครอง จนติมอร์ตะวันออกได้รับเอกราชโดยสมบูรณ์เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม ค.ศ. 2002

จากข้อมูลที่กล่าวมาแล้วจึงพิจารณาได้ว่า เหตุผลพื้นฐานที่นำไปสู่การกำหนดใจตนเองของติมอร์ตะวันออกคือการอยู่ภายใต้เงื่อนไขของดินแดนภายใต้อาณานิคม ที่จะต้องเข้าสู่กระบวนการกำหนดใจตนเองตามแนวทางของสหประชาชาติ ซึ่งสหประชาชาติให้ความสำคัญมาตั้งแต่เริ่มต้น แต่กระบวนการดังกล่าวถูกละเมิด นำไปสู่เหตุการณ์ความรุนแรงซึ่งยังความสูญเสียต่อชีวิต ทรัพย์สิน ความเป็นอยู่ของประชาชน และระบบโครงสร้างพื้นฐานของประเทศอย่างรุนแรง นับได้ว่าติมอร์ตะวันออกตกอยู่ในภาวะวิกฤติทางด้านมนุษยธรรม สหประชาชาติจึงมีความจำเป็นต้องปฏิบัติตามมาตรา 7 ของกฎบัตรสหประชาชาติเพื่อฟื้นฟูสันติภาพและรักษาสันติภาพ[14] นำไปสู่การได้รับเอกราชของติมอร์ตะวันออกในที่สุด

นอกจากเหตุผลของวิกฤติการณ์ทางมนุษยธรรม และการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงแล้ว สหประชาชาติยังมีปัจจัยสำคัญอื่นในการพิจารณาประกอบก่อนตัดสินใจเข้าไปปฏิบัติภารกิจในประเทศใด ๆ ได้แก่ โอกาสที่วิกฤตินั้นจะกระจายส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อภูมิภาคหรือประเทศใกล้เคียง ขีดความสามารถของรัฐเป้าหมายที่จะต่อต้านด้วยการปฏิบัติการทางทหารอย่างเข้มแข็ง หรือมีพันธมิตรที่มีความเสี่ยงต่อปฏิบัติการของสหประชาชาติ และทรัพยากรและความทุ่มเท (material and reputational resources) ที่สหประชาชาติได้ทุ่มเทไปแล้วในการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา ซึ่งทำให้สหประชาชาติคาดหวังให้ความพยายามและทรัพยากรที่ทุ่มเทไปนำไปสู่การสัมฤทธิ์ผล แม้ว่าจะต้องใช้ทรัพยากรหรือความพยายามเพิ่มเติม[15]

กรณีของสถานการณ์ในติมอร์ตะวันออกเป็นที่ปรากฏชัดเจนว่าสอดคล้องกับข้อพิจารณาดังกล่าวทั้งสิ้น โดยความรุนแรงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อความมั่นคงในภูมิภาค จากผู้อพยพจำนวนมากที่หลบหนีเข้าสู่ติมอร์ตะวันตก ขณะที่การเข้าปฏิบัติภารกิจก็ได้รับคำยินยอมจากอินโดนีเซีย จึงเป็นการลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อกำลังและความสำเร็จต่อภารกิจของสหประชาชาติอย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้งที่ผ่านมาสหประชาชาติก็ได้ทุ่มเทความพยายามมาโดยตลอดเพื่อให้ติมอร์ตะวันออกได้รับสิทธิในการกำหนดใจด้วยตนเอง ความล้มเหลวของภารกิจย่อมนำมาซึ่งการเสียชื่อเสียงอันสหประชาชาติไม่สามารถยอมรับได้ จึงเป็นเหตุผลสนับสนุนการเข้าปฏิบัติภารกิจของสหประชาชาติในติมอร์ตะวันออกที่มีความสำคัญ

สิทธิกำหนดใจตนเองกับสถานการณ์ความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากหลักการสิทธิกำหนดใจตนเองตามที่กล่าวแล้วพิจารณาได้ว่า สถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ดังกล่าว ทั้งภายใต้เงื่อนไขของอาณานิคมและไม่ใช่เงื่อนไขอาณานิคม สืบเนื่องจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีลักษณะของประเทศที่มีสภาพของความเป็นอาณานิคมตามที่สหประชาชาติระบุไว้ในมติที่ 1541(XV) อีกทั้งไม่มีสภาพเสมือนอาณานิคมตามข้อพิจารณาโดยกฎบัตรสหประชาชาติมาตรา 2(4) ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ เนื่องจากดินแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของไทยตามความตกลงสยาม - อังกฤษ ค.ศ.1909 ซึ่งการครอบครองดินแดนดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนข้อตกลงเคลลอก–บริอองค์ (Kellog – Briand Pact) ค.ศ.1928 อันเป็นการครอบครองดินแดนที่ได้รับการยอมรับในทางกฎหมายระหว่างประเทศ สถานการณ์ของจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงมีความแตกต่างอย่างชัดเจนกับกรณีการบังคับใช้สิทธิกำหนดใจตนเองในติมอร์ตะวันออกซึ่งมีสภาพความเป็นดินแดนภายใต้อาณานิคมของโปรตุเกส ที่จะต้องดำเนินการตามมาตรการกำหนดใจตนเองของประชาชนของสหประชาชาติ และต่อมามีสภาพเสมือนอาณานิคมภายใต้การยึดครองของอินโดนีเซีย สำหรับการพิจารณาในกรณีการใช้สิทธิกำหนดใจตนเองที่ไม่ใช่เงื่อนไขอาณานิคม ซึ่งพิจารณาจากความเชื่อมโยงของ หลักอัตลักษณ์ หลักประชาธิปไตย และหลักการมีส่วนร่วม หากรัฐมีการปกครองโดยเคารพหลักการดังกล่าว คำนึงถึงอัตลักษณ์ ไม่มีการกดขี่ข่มเหง หรือ

ละเมิดสิทธิมนุษยชน รับฟังความคิดเห็น และปกครองโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน ก็ถือว่าการปกครองเป็นไปตามหลักการสิทธิในการกำหนดใจตนเองแล้ว การพิจารณาในประเด็นนี้มีบรรทัดฐานจากคำพิพากษาของศาลสูงแคนาดา กรณีการขอแบ่งแยกดินแดนของควิเบก ซึ่งมักจะถูกนำมาอ้างอิงเสมอ โดยศาลได้ระบุไว้ในข้อพิจารณาว่าประชาชนสามารถเรียกร้องสิทธิในการกำหนดใจตนเองได้หากพวกเขาถูกปกครองอย่างกดขี่ ถูกปฏิเสธการเข้าถึงรัฐบาลเพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม แต่หากรัฐปกครองโดยใช้หลักการของตัวแทนของประชาชนหรือกลุ่มชนโดยเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ การดำเนินการของรัฐก็เป็นไปตามหลักการสิทธิในการกำหนดใจตนเองแล้ว และถือว่ารัฐมีสิทธิได้รับการคุ้มครองภายใต้บทบัญญัติว่าด้วยบูรณภาพแห่งดินแดนตามกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งกรณีของสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้เห็นได้ว่ารัฐบาลไทยได้ปกครองพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นไปตามหลักการดังกล่าวทุกประการ ด้วยความเคารพในอัตลักษณ์ และสิทธิมนุษยชนของประชาชน ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการปกครองอย่างเท่าเทียม

ความเป็นมาและเงื่อนไขของการขัดกันด้วยอาวุธ

ในสังคมมนุษย์ความขัดแย้งหรือการพิพาทอันเป็นเหตุไปสู่ความรุนแรงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้เสมอ เพื่อเป็นการจำกัดความรุนแรงหรือบริหารจัดการความรุนแรงที่เกิดขึ้น รัฐต่างๆ รวมถึงสังคมระหว่างประเทศจึงกำหนดกฎหมายหรือกติกาเพื่อจำกัดกรอบหรือทุเลาผลแห่งความรุนแรงที่เกิดขึ้นนั้น โดยสถานการณ์ความรุนแรงอาจมีการเคลื่อนตัวจากสภาวะปกติ ที่อาจขยายสู่การมีความขัดแย้ง ความรุนแรง หรือความไม่สงบภายในประเทศ จนกลายเป็นการขัดกันด้วยอาวุธที่ไม่ใช่ระหว่างประเทศ(ภายในประเทศ) และการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศ ซึ่งในแต่ละสถานการณ์จะมีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องต่างกันไปดังแสดงในภาพ

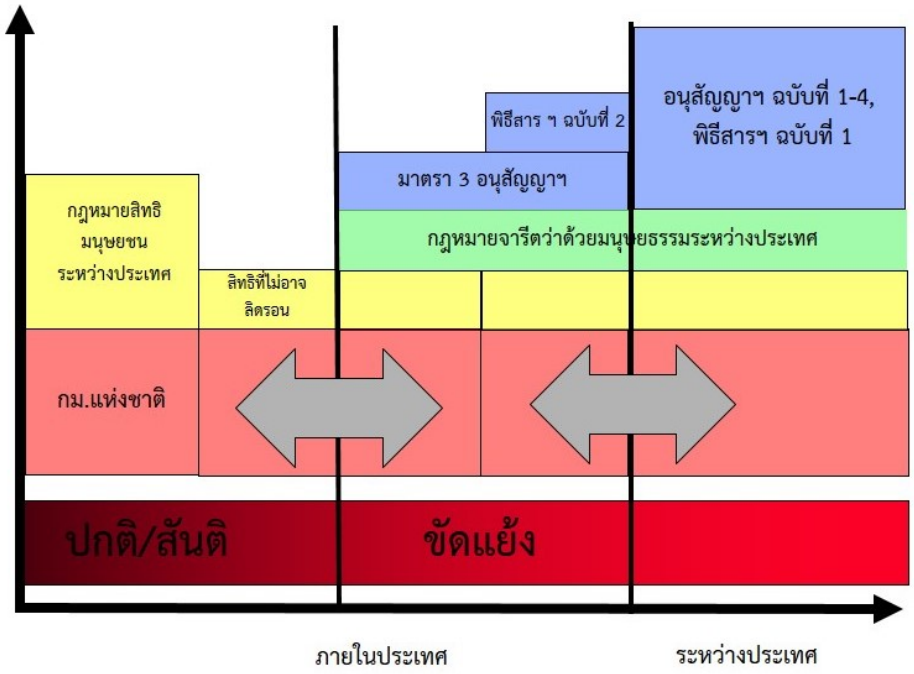

ภาพแสดงสถานการณ์ความขัดแย้งและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง[16]

สำหรับการขัดกันด้วยอาวุธคือกรณีของการพิพาทอย่างหนึ่งซึ่งคู่พิพาทมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเพิ่มเติมตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอันเป็นกฎหมายที่เกิดจากสนธิสัญญาหรือจารีตประเพณีเพื่อปกป้องและช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบอันเกิดจากการพิพาทนั้น โดยกฎหมายดังกล่าวจะจำกัดสิทธิของคู่พิพาทในการใช้วิธีการสู้รบ และปกป้องบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการสู้รบ การละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศถือเป็นอาชญากรรมสงครามตามนิยามของธรรมนูญกรุงโรมของศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ[17]

กฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ กลุ่มอนุสัญญากรุงเฮกและกลุ่มอนุสัญญาเจนีวา ซึ่งกลุ่มอนุสัญญากรุงเฮกนั้นเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ กำหนดหน้าที่และข้อจำกัดของภาคีในการทำสงครามเพื่อบรรเทาความทารุณโหดร้ายของสงคราม ส่วนกลุ่มอนุสัญญาเจนีวา ได้แก่ อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 มีทั้งหมด 4 ฉบับ มุ่งคุ้มครองผู้ประสบภัยจากสงคราม โดยกำหนดการปฏิบัติต่อบุคคล

ผู้ประสบภัยในกรณีต่าง ๆ เช่น ผู้ประสบภัยบาดเจ็บและป่วยจากการสงคราม ผู้ที่อยู่ในทะเลซึ่งบาดเจ็บ ป่วยไข้ และเรือต้องอับปาง ผู้เป็นเชลยศึก และพลเรือนในดินแดนที่ถูกยึดครอง

โดยทั่วไปแล้วกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศดังกล่าวมีเพื่อบังคับใช้ในสงครามระหว่างรัฐ แต่มาตรา 3 ของอนุสัญญาเจนีวาทั้ง 4 ฉบับระบุตรงกันถึงข้อปฏิบัติของการขัดกันด้วยอาวุธซึ่งเกิดขึ้นภายในรัฐ ทำให้มีชื่อเรียกอีกอย่างว่า มาตรา 3 ร่วม ซึ่งมีสาระสำคัญกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในความขัดแย้งต้องปฏิบัติต่อบุคคลใด ๆ ที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในความขัดแย้ง รวมถึงสมาชิกของกองกำลังที่วางอาวุธ และสมาชิกของกองกำลังที่เจ็บป่วย บาดเจ็บ ถูกคุมขัง หรือเหตุอื่น ๆ ตลอดถึงผู้บาดเจ็บและผู้ป่วยที่ต้องได้รับการดูแลรักษา และอนุญาตให้องค์กรด้านมนุษยธรรมที่ไม่เข้าข้างฝ่ายใด เช่น คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ อาจเสนอความช่วยเหลือให้แก่ฝ่ายที่มีส่วนร่วมในความขัดแย้ง โดยที่การนำอนุสัญญาทั้งหมดไปปฏิบัติจะไม่มีผลต่อสถานะทางกฎหมายของฝ่ายที่มีส่วนร่วมในความขัดแย้ง[18]

อย่างไรก็ตามแม้ประเทศต่าง ๆ จะให้สัตยาบันเป็นภาคีของอนุสัญญาเจนีวา แต่สถานการณ์การขัดกันด้วยอาวุธที่เกิดขึ้นภายหลังปี ค.ศ. 1949 ซึ่งมีความขัดแย้งที่ไม่ใช่ระหว่างรัฐและสงครามเพื่อการปลดปล่อยแห่งชาติเพิ่มมากขึ้น แสดงให้เห็นถึงความไม่เพียงพอของอนุสัญญาเจนีวา 1949 เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ความขัดแย้ง จึงได้มีการจัดทำพิธีสาร ค.ศ.1977 เพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ พิธีสารฉบับที่ 1 เกี่ยวกับการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศ และพิธีสารฉบับที่ 2 เกี่ยวกับการขัดกันด้วยอาวุธที่ไม่ใช่ระหว่างประเทศ เพื่อเพิ่มระดับการปกป้องเหยื่อที่ได้รับผลกระทบจากการขัดกันด้วยอาวุธและจำกัดขอบเขตของการต่อสู้ โดยพิธีสารฉบับที่ 2 มีลักษณะการนำมาใช้เช่นเดียวกับมาตรา 3 ร่วม ที่นำมาใช้อย่างอัตโนมัติเมื่อการขัดกันด้วยอาวุธเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดในพิธีสาร ดังนั้นจึงพบว่าในห้วงแรก รัฐต่าง ๆ รวมถึงไทยมีการให้สัตยาบันเพื่อเข้าเป็นภาคีพิธีสารฉบับที่ 2 น้อยมาก ด้วยเกรงว่าการเข้าเป็นภาคีจะกระทบต่ออธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนของรัฐ และจำกัดการปฏิบัติของรัฐในขณะที่ฝ่ายต่อต้านรัฐมักจะไม่ปฏิบัติต่างตอบแทน อย่างไรก็ตามจำนวนประเทศที่ให้สัตยาบันต่อ

พิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ค่อยเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ จนปัจจุบันมีประเทศต่างๆ ได้ให้สัตยาบันต่อพิธีสารดังกล่าวแล้ว 168 ประเทศ[19]

ในการบังคับใช้มาตรา 3 ของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ.1949 ความขัดแย้งขั้นต่ำอย่างน้อยต้องแสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติร่วมกัน อันทำให้รัฐบาลต้องใช้กำลังทหารเข้าปฏิบัติการกับกลุ่มก่อเหตุรุนแรง (insurgents) แทนที่จะใช้เพียงกำลังตำรวจ อีกทั้งกลุ่มที่เกี่ยวข้องในความขัดแย้งแสดงให้เห็นถึงความมีอยู่ขององค์กรที่ได้รับการพิจารณาว่าเป็นคู่ขัดแย้ง โดยมีระบบการบังคับบัญชาในระดับหนึ่ง และมีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติการทางทหารได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนการบังคับใช้พิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ 2 จะบังคับใช้เฉพาะในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธที่เกิดขึ้นในดินแดนของประเทศตามที่ให้พันธะสัญญาตามพิธีสารฯ ระหว่างกองกำลังของรัฐกับกองกำลังของกลุ่มที่เห็นต่างจากรัฐหรือกลุ่มติดอาวุธอื่นๆ โดยกลุ่มติดอาวุธนั้น ๆ จะต้องมีโครงสร้างการบังคับบัญชาและสามารถครอบครองพื้นที่ที่จะทำให้สามารถดำรงการปฏิบัติการทางทหารได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกัน และสามารถนำพิธีสารมาบังคับใช้ได้[20]

แม้อนุสัญญาเจนีวา และพิธีสารเพิ่มเติม จะกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงื่อนไขของลักษณะการขัดกันด้วยอาวุธดังกล่าวไว้แล้ว แต่ไม่ได้บัญญัติถึงองค์กรหรือหน่วยงานที่มีอำนาจในการตัดสินถึงความมีอยู่ของการขัดกันด้วยอาวุธ การพิจารณาจึงขึ้นอยู่กับการใช้ดุลยพินิจที่อาศัยกฎเกณฑ์ที่เป็นภาวะวิสัย โดยเหตุนี้รัฐต่าง ๆ ส่วนมากมักจะไม่ยอมรับว่ามีการขัดกันด้วยอาวุธหรือความยุ่งยากภายในดินแดนของตนถึงขนาดที่จะเรียกว่าเป็นการขัดกันด้วยอาวุธ เพราะเกรงว่าจะเป็นการส่งเสริมหรือรับรองสถานะทางกฎหมายให้แก่ฝ่ายต่อต้าน และเป็นอันตรายต่ออธิปไตยของรัฐ[21] โดยมักยืนยันว่าเป็นความขัดแย้งภายในที่จะใช้กฎหมายภายในจัดการกับประชาชนของตนโดยไม่ประสงค์ที่จะอ้างถึงมาตรฐานระหว่างประเทศ

อย่างไรก็ตามการปฏิบัติตามอนุสัญญาเจนีวา ภาคีคู่พิพาทต่างมีหน้าที่หรือความผูกพันที่จะต้องนำบทบัญญัติทางด้านมนุษยธรรมของมาตรา 3 ร่วมมาใช้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าภาคีคู่พิพาทอีกฝ่ายจะได้ปฏิบัติต่ออีกฝ่ายอย่างมีมนุษยธรรมตามมาตรา 3 ร่วมด้วยหรือไม่

นอกจากนี้อนุสัญญาและพิธีสารก็ได้ระบุข้อความซึ่งมีใจความว่า การนำบทบัญญัติและพิธีสารมาบังคับใช้ จะไม่กระทบต่อสถานะทางกฎหมายของภาคีทั้งหลายที่พิพาทกัน เพราะอนุสัญญาเป็นการบังคับเพื่อประกันกฎเกณฑ์พื้นฐานด้านมนุษยธรรมที่จำเป็นบางประการเท่านั้น ไม่เกี่ยวกับกิจการภายในหรือนโยบายของรัฐ โดยที่กฎหมายภายในของรัฐยังคงมีผลบังคับใช้เช่นปกติ รัฐยังคงมีสิทธิที่จะฟ้องร้อง ดำเนินคดีโดยชอบด้วยกฎหมาย และลงโทษฝ่ายตรงข้ามตามกฎหมายของตน มิได้ให้สถานะเป็นพลรบ หรือเชลยศึกแก่กบฏแต่อย่างใด การให้บริการโดยองค์กรทางด้านมนุษยธรรม ไม่ถือว่าเป็นการแทรกแซงในการพิพาทหรือกิจการภายใน ตามที่ถูกระบุไว้ในพิธีสารฉบับที่ 2 มาตรา 3 วรรคแรกและวรรคที่ 2 ว่า

“พิธีสารจะไม่ถูกอ้างอิงเพื่อความมุ่งหมายอันกระทบต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐ หรือความรับผิดชอบของรัฐบาลในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในรัฐ หรือป้องกันเอกภาพของชาติและบูรณภาพแห่งดินแดนของรัฐ โดยวิธีการต่างๆ ที่ชอบด้วยกฎหมาย.”

“พิธีสารจักไม่ถูกอ้างเป็นเหตุผลเพื่อแทรกแซงโดยตรงและโดยอ้อมหรือโดยเหตุผลใดก็ตามในข้อพิพาทที่ใช้อาวุธหรือในกิจการภายในและภายนอกของภาคีสมาชิกในดินแดนซึ่งข้อพิพาทนั้นเกิดขึ้น”

กรณีศึกษา : เงื่อนไขการขัดกันด้วยอาวุธและสันติภาพในโคลอมเบีย

จากสภาพความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสิทธิในที่ดินทำกินของโคลอมเบียที่ตกอยู่ในมือของคนส่วนน้อย ขณะที่คนส่วนใหญ่อยู่ในภาวะแร้นแค้นยากจน นำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมอย่างรุนแรง จนมีการจัดตั้งกองกำลังติดอาวุธขึ้นต่อต้านรัฐบาลและแบ่งแยกพื้นที่เป็นเขตครอบครองของกลุ่มต่าง ๆ โดยกลุ่มที่สำคัญและมีอิทธิพลที่สุดคือกองกำลังปฏิวัติโคลอมเบีย (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia : FARC) หรือกลุ่มกบฏ “ฟาร์ก” ซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ.1964 มีจุดมุ่งหมายเพื่อสถาปนาการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์ ความขัดแย้งดังกล่าวเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 218,000 คน และมีผู้ที่ต้องอพยพละทิ้งถิ่นฐานมากกว่า 5.7 ล้านคน ทำให้เป็นความ

ขัดแย้งที่นองเลือดที่สุดในประวัติศาสตร์สมัยใหม่ของภูมิภาคลาตินอเมริกา[22] แม้กลุ่มกบฏจะมีกองกำลังติดอาวุธ การบังคับบัญชา และสามารถยึดครองพื้นที่ได้อย่างชัดเจน แต่ผู้นำของโคลอมเบียตลอดห้วงเวลาที่ผ่านมาก็ปฏิเสธว่าความขัดแย้งและความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นการขัดกันด้วยอาวุธ จนในปี ค.ศ.2008 ประธานาธิบดี ฮูโก ชาเวซ แห่งเวเนซุเอลาเรียกร้องให้รัฐบาลโคลอมเบียยอมรับว่า กลุ่มกบฏ FARC คือคู่ความขัดแย้ง เพื่อเป็นการบังคับให้กลุ่มกบฏ FARC ปฏิบัติตามกฎหมายมนุษยธรรมว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธตามอนุสัญญาเจนีวา และล้มเลิกการใช้วิธีการก่อการร้าย[23]

อย่างไรก็ตามในปี 2010 ท่ามกลางวิกฤติทางการทูตระหว่างโคลอมเบียและเวเนซุเอล่าสืบเนื่องจากอดีตประธานาธิบดีอูริเบกล่าวหาเวเนซุเอล่าว่าให้การสนับสนุนกลุ่มกบฏประธานาธิบดีซานโตสขึ้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีโคลอมเบียและได้ยึดถือแนวทางใหม่ในการบริหารจัดการความขัดแย้ง ด้วยการประกาศยอมรับว่ามีการขัดกันด้วยอาวุธในโคลอมเบีย และประกาศหลักการ 3 ประการในการยุติความรุนแรง ได้แก่ การเรียนรู้ความผิดพลาดจากอดีตเพื่อไม่ให้ทำผิดซ้ำ ทุกกระบวนการจะต้องนำไปสู่การสิ้นสุดของความขัดแย้ง ไม่ทำให้ยืดเยื้อออกไป และจะยังคงการปฏิบัติการทางทหารทั่วทั้งประเทศ[24]

การประกาศยอมรับภาวะการขัดกันด้วยอาวุธเป็นไปท่ามกลางการคัดค้านอย่างรุนแรงของอดีตประธานาธิบดีอูริเบ แต่ได้ให้แนวทางใหม่ในการบริหารจัดการความขัดแย้งที่ไม่สามารถดำเนินการได้ก่อนหน้านี้ ทั้งในเรื่องการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การเรียกร้องให้นานาประเทศให้ความร่วมมือในการยุติความรุนแรง ซึ่งเวเนซุเอล่า คิวบา นอร์เวย์ ชิลี และสหรัฐอเมริกา หันมาสนับสนุนโคลอมเบีย ตลอดถึงสภาความมั่นคงสหประชาชาติที่ได้ออกมติเพื่อรองรับการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องตามการร้องขอของโคลอมเบีย และองค์การกาชาดระหว่างประเทศซึ่งได้รับการร้องขอให้เข้ามามีส่วนในกระบวนการสันติภาพและเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างกันให้เกิดขึ้น[25] จนในที่สุดกระบวนการเจรจาสันติภาพก็ประสบความสำเร็จ กลุ่มกบฏยอมวางอาวุธแลกกับจำนวนที่นั่งในรัฐสภาซึ่งอดีตสมาชิกกลุ่มกบฏ FARC ได้รับสิทธิในฐานะสมาชิกวุฒิสภา 5 คน และ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีก 5 คน และเปลี่ยนกองกำลังติดอาวุธให้กลายเป็นพรรคการเมือง[26] ความขัดแย้งที่ยืดเยื้อยาวนานระหว่างกลุ่มกบฏ FARC กับรัฐบาลโคลอมเบียที่ดำเนินมานานกว่า 52 ปี ในที่สุดก็สิ้นสุดลงอย่างเป็นทางการ เมื่อมีการบังคับใช้ข้อตกลงหยุดยิงอย่างถาวร เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม ค.ศ. 2016 และด้วยเหตุดังกล่าวทำให้ประธานาธิบดีซานโตสได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพในปีเดียวกัน ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในโคลอมเบียอาจกลายเป็นต้นแบบสำหรับอีกหลายประเทศที่ยังคงเผชิญหน้ากับความรุนแรง

การขัดกันด้วยอาวุธกับสถานการณ์ความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากลักษณะความรุนแรงที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่ากลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงยังไม่สามารถครอบครองพื้นที่ในส่วนใดส่วนหนึ่งไว้ได้ แม้ว่าจะมีการดำเนินการภายใต้องค์กรที่มีระดับโครงสร้างการบังคับบัญชาในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่สามารถระบุได้ชัดเจนถึงความรับผิดชอบทางการบังคับบัญชาในโครงสร้างดังกล่าว ส่วนการก่อเหตุแสดงให้เห็นลักษณะของการปฏิบัติร่วมกัน อันเป็นเหตุให้รัฐต้องใช้กำลังทหารเข้าปฏิบัติการ ส่งผลให้การก่อเหตุรุนแรงไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องเสรี โดยเจ้าหน้าที่ยังคงสามารถควบคุมสถานการณ์ไว้ได้ คงมีแต่การก่อเหตุรุนแรงเป็นครั้งคราว เมื่อมีช่องว่างในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ด้วยเหตุดังกล่าวความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงไม่อยู่ในสถานการณ์ขัดกันด้วยอาวุธภายใต้พิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ 2 อีกทั้งไทยไม่ได้ลงนามให้สัตยาบันเป็นภาคีของพิธีสารฉบับดังกล่าว

ในส่วนของการขัดกันด้วยอาวุธตาม มาตรา 3 ของอนุสัญญาเจนีวาพบว่ายังมีความเห็นแตกต่างกันไปทั้งในส่วนบ่งชี้ว่าเป็นการขัดกันด้วยอาวุธ และไม่ใช่การขัดกันด้วยอาวุธ เนื่องจากเป็นการตัดสินโดยการพิจารณาจากภาวะวิสัย ที่อาจมีดุลยพินิจแตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาว่าการปฏิบัติการก่อเหตุรุนแรงไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องเสรี คงมีแต่การปฏิบัติการรุนแรงเป็นครั้งคราว เมื่อมีช่องว่างในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ องค์การกาชาดระหว่างประเทศได้จัดประเภทของความรุนแรงในลักษณะนี้ว่าเป็นสถานะความรุนแรงอื่น ๆ (Other Situations of Violence – OSV) อันเกิดขึ้นใน

ภาวะปกติ ไม่ใช่การขัดกันด้วยอาวุธ[27] ซึ่งในสถานการณ์ดังกล่าวการปฏิบัติการทางทหารจะต้องให้ความเคารพต่อกฎหมายแห่งรัฐ กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (International Human Rights Law – IHRL) และสิทธิอันไม่อาจลิดรอนได้ของบุคคล (Non-derogable rights)

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากข้อเท็จจริงแห่งสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ดำรงอยู่พิจารณาได้ว่า สถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยไม่อยู่ในขอบเขตที่จะนำหลักสิทธิกำหนดใจด้วยตนเองมาบังคับใช้ โดยเหตุที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีลักษณะของดินแดนภายใต้อาณานิคมหรือเสมือนอาณานิคม หรือแม้แต่การบังคับใช้สิทธิกำหนดใจตนเองภายใต้เงื่อนไขไม่ใช่อาณานิคม ซึ่งบังคับใช้บนพื้นฐานของความต้องการปกป้องและเพิ่มพูนศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ อีกทั้งความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของการขัดกันด้วยอาวุธตามเงื่อนไขภายใต้มาตรา 3 ร่วมของอนุสัญญาเจนีวาฯ และพิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ซึ่งมีจุดประสงค์ของการบังคับใช้เพื่อปกป้องและช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบอันเกิดจากการพิพาท

โดยเหตุดังกล่าว รัฐบาลไม่พึงกังวลกับโอกาสในการบังคับใช้สิทธิในการกำหนดใจด้วยตนเองและการแทรกแซงจากประชาคมระหว่างประเทศสืบเนื่องจากสถานการณ์การขัดกันด้วยอาวุธ มากไปกว่าการดำเนินนโยบายของรัฐให้เป็นไปตามเจตนารมย์ของหลักการว่าด้วยสิทธิในการกำหนดใจตนเองและการขัดกันด้วยอาวุธ โดยมีเป้าหมายเพื่อความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนโดยเท่าเทียม บนพื้นฐานของการเคารพอัตลักษณ์ท่ามกลางสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งประชาชนต่างอัตลักษณ์สามารถดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข และดำรงชีพได้อย่างมีศักดิ์ศรี อีกทั้งการปฏิบัติการของรัฐเป็นไปโดยเคารพกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และสิทธิที่ไม่อาจลิดรอนได้ในฐานะของความเป็นมนุษย์ ซึ่งมีผลบังคับใช้และผูกพันต่อรัฐบาลไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งโดยเหตุนี้รัฐย่อมได้รับการคุ้มครองตามบทบัญญัติว่าด้วยบูรณภาพแห่งดินแดนของกฎหมายระหว่าง

ประเทศ อันองค์การระหว่างประเทศไม่สามารถอ้างหลักการดังกล่าวเพื่อการแทรกแซงกิจการภายในของรัฐได้

ในขณะเดียวกัน รัฐควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติการทางทหารในสถานการณ์การบังคับใช้กฎหมายภายในประเทศ ด้วยการมีกฎการใช้กำลังที่เหมาะสมให้กับกำลังพลที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อป้องกันการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ ตลอดถึงการอำนวยความสะดวกให้กับองค์การระหว่างประเทศ เช่น องค์การกาชาดระหว่างประเทศ ที่เข้ามาปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมในพื้นที่อย่างเหมาะสม เพื่อแสดงความโปร่งใส จริงใจในการปฏิบัติการต่างๆ ของรัฐ นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ข้อมูลหลักการสิทธิกำหนดใจด้วยตนเองและการขัดกันด้วยอาวุธ เปิดโอกาส เปิดพื้นที่ให้ประชาชนถกแถลง โดยไม่ปิดกั้น อันจะนำไปสู่ความเข้าใจที่ถูกต้อง ลดการบิดเบือน และลดความหวังในการต่อสู้ของผู้ก่อเหตุรุนแรงในความพยายามสู่การเป็นเอกราชภายใต้เงื่อนไขสิทธิในการกำหนดใจด้วยตนเองและการขัดกันด้วยอาวุธ

เอกสารอ้างอิง

[1] “Wikipedia. Anglo-Siamese Treaty of 1909 [Internet]. 2019 [cited 2019 June 27]. Available from: https://en.wikipedia.org/wiki/ AngloSiamese_Treaty_of _1909

[2] อัครวุฒิ หิรัญรัศ. การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางกฎหมายระหว่างสิทธิในการกำหนดอนาคตตนเองและสภาพเสมือนอาณานิคม [วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2537.

[3] Charter of the United Nations. [Internet]. 2019 [cited 2019 June 27]. Available from: http://legal.un.org/repertory/art1.shtml

[4] Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples adopted by General Assembly resolution 1514 (XV) of 14 December 1960 [Internet]. 2019 [cited 2019 June 27]. Available from: https://www.un.org/en/decolonization/declaration.shtml

[5] มติที่ 2625(XXV) ลง 24 ตุลาคม ค.ศ.1970 เรื่องปฏิญญาว่าด้วยหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ฉันท์มิตรและความร่วมมือระหว่างรัฐ. [อินเตอร์เนต]. 2562 [เข้าถึงเมื่อ 4 มิถุนายน 2562]. เข้าถึงได้จาก: https://documents-dds-ny.un. org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/348/90/IMG/ NR034890.pdf?OpenElement

[6]กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง. [อินเตอร์เนต]. 2562 [เข้าถึงเมื่อ 4 มิถุนายน 2562]. เข้าถึงได้จาก: http:// www.rlpd.go.th/rlpdnew/ images/ rlpd_1/International_HR/2557/tran_ICCPR-2.pdf

[7]กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม [อินเตอร์เนต]. 2562 [เข้าถึงเมื่อ 4 มิถุนายน 2562]. เข้าถึงได้จาก : http:// humanrights.mfa.go.th /upload/pdf/icescrt.pdf

[8] อัครวุฒิ หิรัญรัศ. การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางกฎหมายระหว่างสิทธิในการกำหนดอนาคตตนเองและสภาพเสมือนอาณานิคม [วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2537.

[9] เรื่องเดียวกัน

[10]Cochran, D. C., Review “The hidden success of the 1928 Peace Pact” [Internet]. 2019 [cited 2019 June 27]. Available from: https://wagingnonviolence. org /2018/07/ hidden-success-kellogg-briand-peace-pact/

[11] ทิฆัมพร รอดขันเมือง, การบังคับใช้สิทธิในการกำหนดอนาคตตนเองโดยข้อตกลงสันติภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษาการเกิด “สาธารณรัฐซูดานใต้” [วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2556

[12] เรื่องเดียวกัน

[13] Roger S. C., The “Decolonization” of East Timor and the United Nations Norms on Self-Determination and Aggression. Yale Journal of International Law, Vol. 7, 1980 [Internet]. 2019 [cited 2019 June 27]. Available from: http://digitalcommons/law.yale.edu/yjil/vol7/iss1/3

[14] Press Release SC/6727 dated 15 SEPTEMBER 1999, Security Council authorizes multinational force in East Timor [Internet]. 2019 [cited 2019

June 27]. Available from: https://www.un.org/press/en/1999/19990915.sc6727.doc.html

[15] Martin B., Why Does UN humanitarian intervention remain selective?. Oxford Research Group [Internet]. 2019 [cited 2019 June 27]. Available from: https://www.oxfordresearchgroup.org.uk/blog/why-does-un-humanitarian-intervention-remain-selective

[16] เอกสารประกอบการสัมมนาหลักสูตร Senior workshop on international rules governing military operations – SWIRMO ณ ประเทศแอลจีเรีย เมื่อ พฤศจิกายน พ.ศ.2558

[17] Rome statue of International Criminal Court [Internet]. 2019 [cited 2019 June 27]. Available from: http://legal.un.org/icc/statute /99_corr/cstatute .htm

[18] Geneva Conventions of 1949 and additional protocols, and their commentaries [Internet]. 2019 [cited 2019 June 27]. Available from: https://ihl-databases.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/vwTreaties1949.xsp

[19] Treaties, states parties and commentaries: protocol additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the protection of victims of non-international armed conflicts (Protocol II), 8 June 1977. [Internet]. 2019 [cited 2019 June 27]. Available from: https://ihl-databases.icrc.org/ihl /INTRO/475?OpenDocument

[20] How is the term “Armed Conflict” defined in international humanitarian law ?, International Committee of the Red Cross (ICRC), opinion paper, March 2008, [Internet]. 2019 [cited 2019 June 27]. Available from:

https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/opinion-paper-armed-conflict.pdf

[21] เฉลียว นครจันทร์. การนำกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศมาประยุกต์ใช้กับการพิพาทด้วยอาวุธที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ : ศึกษาเฉพาะกรณีไทยและฟิลิปปินส์, [วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2535

[22] ข้อตกลงสันติภาพโคลอมเบีย-กบฏ FARC ปิดฉากสงครามนองเลือด 52 ปีแห่งลาตินอเมริกา, หนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์ [อินเตอร์เนต]. 2562 [เข้าถึงเมื่อ 4 มิถุนายน 2562]. เข้าถึงได้จาก: https://mgronline.com/daily/detail/9590000088360

[23] Wikipedia. Revolutionary Armed Forces of Colombia [Internet]. 2019 [cited 2019 June 27]. Available from: https://en.wikipedia.org/wiki/Revolutionary_Armed_Forces_of_Colombia

[24] เรื่องเดียวกัน

[25] Sergio Jaramillo, โอกาสของสันติภาพ, เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง “Colombia Peace Process: Experience and lesson sharing ห้วง 6 – 7 ก.พ. 2019 ณ โรงแรมสยามอานันตรา กทม.

[26] เรื่องเดียวกัน

[27] ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ Mr. Zarvan Radiero Owsia, Regional delegate to armed forces, South – East Asia เมื่อ 11 มิ.ย. 2562 ณ Camodiana Hotel, กรุงพนมเปญ